

YABANCI HAKEM KARARLARININ TANINMASI VE TENFİZİ

HAZIRLAYANLAR

Av. Gizem Bayram

Av.Buse Hamurcu

Av.Abdullah Erkam Yılmaz

aeylegal

A. Elvan Yılmaz

İÇİNDEKİLER

03

Yabancı Hakem Kararı Kavramı

04

Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması
ve Tenfizi Kavramları

05

Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması

06

Yabancı Hakem Kararlarının Tenfizi

07

Tenfiz Davasının Tarafları

08

Tenfiz Davasında Sunulacak Belgeler

09

Tenfiz Davasında Görevli ve Yetkili
Mahkeme

10

Tenfiz Davasında Yargılama Usulü

11

Tenfiz Kararının Hukuki Sonuçları

Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi

Tahkim genel olarak, tarafların aralarında ortaya çıkabilecek uyuşmazlıklarını devlet mahkemeleri yerine uyuşmazlığın konusunda uzman kişi ya da kişiler olan hakemler önünde çözüme kavuşturulması yönünde anlaşmalarıdır. Tahkim, yasalarda tahkim ile çözülmesine yönelik bir engel olmayan konularla sınırlı olarak yapılabilir. Milletlerarası tahkim ise, milletlerarası ticareti ilgilendiren, özel hukuk ilişkilerinden doğan ve tarafların tabi oldukları hukuk sistemlerinden farklı seçtikleri başka bir hukuk sistemine bağlı olarak görülen tahkimlerdir.

Tahkim yargılaması sonunda hakemler tarafından verilen kararlar hakem kararlarıdır. Bu hakem kararları da milli nitelikte ve yabancı hakem kararları olarak iki şekilde nitelendirilirler. Bir hakem kararının milli niteliğe sahip olması için, o kararın Türk usul hukukunun tahkime ilişkin hükümleri dikkate alınarak verilen bir Türk hakem kararı olması gerekir. Milli nitelikte olan hakem kararları icra edilirken yabancı hakem kararlarının ise tanınması ve tenfizi söz konusudur.

Yabancı Hakem Kararı Kavramı

Bir hakem kararının ne zaman milli hakem kararı, ne zaman yabancı hakem kararı sayılacağı tartışmalara sebep olan bir husustur. Yabancı ve milli hakem kararlarının uygulanması birbirlerinden oldukça farklı olduğundan bu ayrım büyük öneme sahiptir. Milli hakem kararları Hukuk Muhakemeleri Kanunu ("HMK") hükümlerine tabidir ve verilmekle icra kabiliyeti kazanırlar. Ancak yabancı hakem kararlarının tanınması veya tenfizi için yetkili mahkemede dava açılarak tanıma veya tenfiz kararının alınması gerekmektedir.

Yabancılik unsuru içeren ve tahkim yerinin Türkiye olduğu ancak tarafların iradesiyle Milletlerarası Hakem Kararı ("MTK")'nın emredici kurallarına tabi olmayan tahkim yargılamaları neticesine verilen hakem kararları yabancı hakem kararı sayılır.

Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Kavramları

Bir yabancı hakem kararının Türkiye'de sonuç doğurabilmesi, o kararın mevzuat hükümlerine göre yetkili bir Türk mahkemesi tarafından tanınması veya tenfiz edilmesi koşuluna bağlıdır. Tanıma ve tenfiz kavramları birbirlerinden farklı kavramlardır. Yabancı hakem kararının niteliğine bağlı olarak tanıma mı yoksa tenfiz davasının mı açılacağı belirlenir. Yabancı hakem kararlarının tanınması ve tenfizinde uygulanacak mevzuat 1958 tarihli Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkında New York Sözleşmesi ve 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun ("MÖHUK")'un 60-63. maddeleridir.

Tanıma, bir mahkeme veya hakem kararının kesin hüküm veya kesin delil kuvvetinin yabancı bir ülkede kabul edilmesidir. Tenfiz ise bir yabancı mahkeme veya hakem kararının tenfizin yapıldığı ülkede icra kabiliyeti kazanması anlamına gelir.

Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması

Tahkim yargılaması sonunda verilen bir yabancı hakem kararının niteliğine göre tenfizi yerine sadece tanınması yeterli olmaktadır. Yabancı hakem kararı tanıma ile kesin hüküm ve kesin delil etkisine sahip olur. MÖHUK'un 63. maddesinde, "yabancı hakem kararlarının tanınması da tenfize ilişkin hükümlere tabidir" denmiştir. Bu maddeye göre, yabancı hakem kararlarının tenfize ilişkin olan 60, 61 ve 62. maddeler yabancı hakem kararlarının tanınması için de uygulanacaktır. 1958 sayılı New York sözleşmesinde de tanımaya ilişkin başkaca hükümlere yer verilmediğinden yabancı hakem kararlarının tanınması ve tenfizi aynı şartlara tabidir. Başka bir deyişle, yabancı bir hakem kararının tanınması, kararın tenfizi için aranan şartları taşımasına bağlıdır.

Yabancı Hakem Kararlarının Tenfizi

Yabancı bir hakem kararının Türkiye’de tenfiz edilebilmesi, tabii olduğu kanun veya sözleşme hükümlerinde yer alan tenfiz şartlarını taşımasına bağlıdır. Yabancı hakem kararının tenfizine engel bir durum olmaması halinde Türkiye’de tenfiz edilebilmesi için bir tenfiz davası açılarak yabancı hakem kararının tenfizine engel bir durum olmadığına ilişkin karar alınması gerekmektedir.

New York Sözleşmesi, yabancı hakem kararlarının tanıma ve tenfiz engellerini düzenlemek ile birlikte yöntemini düzenlememektedir. Bu sebeple, yabancı hakem kararlarının tanınması ve tenfiz yöntemi taraf devletlerin milli hukuklarındaki kurallara göre uygulanmaktadır. New York Sözleşmesinin 3. maddesinde “yabancı hakem kararının öne sürüldüğü memlekette carî prosedür kaidelerine tevfi kan” yabancı hakem kararının icrasına karar verileceği belirtildiğinden tenfiz usulü, Türk hukukunda uygulanan kurallara tabi olacaktır.

Tenfiz Davasının Tarafları

Yabancı hakem kararının tenfizini ancak hakem kararının taraflarından biri isteyebilir. Hakem kararına taraf olmayan üçüncü kişiler hakem kararının tenfizini isteyemez. Tenfiz davasında davalı taraf, hakem kararı aleyhine icra edilmek istenen taraftır.

Tenfiz Davasında Sunulacak Belgeler

Davacı; MÖHUK madde 61 uyarınca, tenfiz davasında, tenfiz davası dilekçesini ve eklerini, karşı taraf sayısından bir fazla olmak üzere mahkemeye verir. Yabancı hakem kararının tenfizi, asliye ticaret mahkemesinden bir dilekçe ile istenir. Tenfiz davası dilekçesinin içeriğinde, tenfiz isteyen tarafların ve vekillerinin isimleri ve adresleri, hükmün özeti, kısmi tenfiz isteniyorsa hangi kısım için tenfiz istendiğinin belirtilmesi gerekir.

Tenfiz dilekçesi ile birlikte tahkim şartı veya sözleşmesinin aslını sunmak zorunlu değildir, usulünce onaylanmış örneği yeterlidir. Eğer tahkim anlaşması yabancı dilde akdedilmiş ise Türkçe çevirisi gerekir.

New York Sözleşmesi’nin 4. maddesi ve MÖHUK’un 61. maddesi uyarınca, tenfiz davasında aşağıdaki belgelerin sunulması gerekir.

- Tahkim sözleşmesi veya şartının aslı yahut usulüne göre onanmış örneği,
- Hakem kararının usulen kesinleşmiş ve icra kabiliyeti kazanmış aslı ve onanmış örneği,
- Yukarıdaki (a) ve (b) bentlerinde sayılan belgelerin tercüme edilmiş ve usulen onanmış örnekleri.

Tenfiz Davasında Görevli ve Yetkili Mahkeme

Yabancı hakem kararlarının tenfizi davasında görevli mahkeme, MÖHUK’un 51/1 maddesi uyarınca, asliye hukuk mahkemesidir. Ancak işbölümü açısından, asliye ticaret mahkemesi bulunan yerlerde, görevli mahkeme asliye ticaret mahkemesidir. Deniz hukuku ile ilgili yabancı hakem kararlarının tenfizinde deniz ihtisas mahkemesi görevlidir.

Yabancı hakem kararlarının tenfizi davasında taraflar yetkili mahkemeyi belirleyebilirler. Taraflarca belirlenmişse, tenfiz davasında yetkili mahkeme, tarafların yazılı olarak kararlaştırdıkları yer mahkemesidir. Ancak yetki sözleşmesinde yetkili mahkemenin sadece hakem kararının tenfizinde yetkili olduğunun açıkça ifade edilmesidir.

MÖHUK madde 60 uyarınca, taraflar arasında böyle bir anlaşma olmadığı durumda, aleyhine karar verilen tarafın Türkiye'deki ikametgâhı yoksa sakın olduğu, bu da yoksa icraya konu teşkil edilecek malların bulunduğu yer mahkemesi yetkilidir. Aleyhine karar verilen tarafın Türkiye'de icraya konu teşkil edebilecek malları yoksa Türk mahkemeleri o yabancı hakem kararının tenfizi için milletlerarası yetkiye sahip değildir. Bu sebeple, karşı tarafın yetki itirazında bulunması üzerine, Türk mahkemesi tenfiz hakkında yetkisizlik kararı vermelidir.

Tenfiz Davasında Yargılama Usulü

Tenfiz davasındaki yargılama usulüne kıyasen MÖHUK'un 55, 56 ve 57. maddeleri uygulanır. MÖHUK madde 55 uyarınca tenfiz istemine ilişkin dilekçe, duruşma günü ile birlikte karşı tarafa tebliğ edilir. İstem, basit yargılama usulüne göre incelenecek ve karara bağlanacaktır.

MÖHUK madde 57/1 uyarınca, "tenfizine karar verilen yabancı ilamlar Türk mahkemelerinde verilmiş ilamlar gibi icra olunur". Hakem kararının kısmen tenfizine karar verilebilir. Tenfiz isteminin kabul veya reddi hususunda verilen kararların temyizi genel hükümlere tabidir. Bu nedenle bu kararlara karşı temyiz ve karar düzeltme yoluna başvurulabilir. Tenfiz kararının reddedilmesi durumunda hakem kararının Türkiye'de icrası mümkün değildir.

Yabancı hakem kararının Türkiye'de tenfizi talebi bağımsız bir dava olarak görülür. Ancak tenfiz edilmek istenen hakem kararının dayandığı tahkim anlaşmasının geçersizliği ile ilgili bir dava mevcutsa, şartların da mevcut olması durumunda bu davalar birleştirilir.

Tenfiz Kararının Hukuki Sonuçları

Tenfizine karar verilen yabancı hakem kararları, Türk hakem kararları gibi icra olunur. Ancak tenfiz kararının temyiz edilmesi, hakem kararının icrasını durdurur. Bu sebeple, yabancı hakem kararının tenfiz kararları, tenfiz hakkında mahkeme kararı kesinleştikten sonra icra olunabilir. Bununla beraber, şartların bulunması halinde, yabancı hakem kararının tenfizi için ihtiyati haciz talebinde bulunmak mümkündür.

Hakem kararının kısmen tenfizine karar verilmesi de mümkündür. Böyle bir durumda, hakem kararının sadece hakkında tenfiz kararı verilen kısmı Türkiye'de icra edilebilir. Tenfiz talebinin reddedilmesi durumunda, artık söz konusu hakem kararının Türkiye'de icrası mümkün değildir.

Uygulamada sıklıkla rastlanılan yabancı hakem kararlarının tanınması ve tenfizine ilişkin hukuki destek almak için AEY Legal Hukuk Bürosuna her zaman ulaşabilirsiniz.

Kaynakça:

- Milletlerarası Tahkim 2016 – Prof. Dr. Ziya Akıncı
- Verildiği Ülkede İptal Edilen Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi 2022 – Cansu Dönmez
- Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizinde Kamu Düzeni 2016 – Seden Dürüstkan

Tesekkürler

Abdullah Erkam Yılmaz
Kurucu Avukat

İletişim:
aeylegal.com
erkam@aeylegal.com

Buse Hamurcu
Avukat

İletişim:
aeylegal.com
buse@aeylegal.com

Gizem Bayram
Avukat

İletişim:
aeylegal.com
gizem@aeylegal.com

Sorularınız ve görüşleriniz için
bizimle iletişime geçebilirsiniz.